

EREĞLİ PAMUK SANAYİ MÜESSESESİ

Dünya'nın gördüğü en büyük ekonomik buhranlardan biri olan 1929 Dünya İktisadi Buhran'ından sonra, Türkiye planlı ekonomiye geçmek amacıyla birçok fabrika kurmuştur. Sümerbank Ereğli Bez Fabrikası'nın kuruluş kararı da Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı çerçevesinde alınmış, fabrikanın temeli 20 Kasım 1934'te atılmıştır.

Plan ve projeleri Sümerbank Fen Heyeti tarafından hazırlanan fabrika bu yönüyle Türk mühendislerinin bir eseri olma özelliğini de taşımaktadır. Kazan ve elektrik tesisatı dışındaki tüm makine aksamı Almanya'dan temin edilerek monte edilmiştir. İnşaat ve montaj işleri 1936 yaz sonuna doğru bitmiş, deneme çalışmalarının ardından 4 Nisan 1937'de açılışı yapılarak üretime başlamıştır. Açılışı Başbakan İsmet İnönü tarafından yapılan fabrika, 1949 yılında Sümerbank Ereğli Pamuklu Sanayii Müessesesi haline getirilmiştir (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Nisan 2023, Yaşar SEMİZ, Güngör TOPLU).

Başbakan İsmet İnönü temel atma töreninde Ereğli'de yaptığı konuşmada 1934 yılında Sümerbank'ın Bakırköy'deki yeni dokuma tesisatının işletmeye açıldığını, Kayseri'deki büyük bez fabrikasının temelini attıklarını (Semiz & Toplu, 2019, s. 43), Ereğli'de ise üçüncü dokuma fabrikasını kurmaya başladıklarını ifade etmişti.

Başbakan İsmet İnönü'nün açılış töreninde yaptığı konuşmadan bir kesit: "Cumhuriyet, kurucu ve yapıcı bir varlıktır. Ereğli Bez Fabrikası ince bez için kuruluyor. Şimdiye kadar memleketimizde yapılmayan saten, ince astarlık, mermerşahi, beyaz ve renkli patiska dokunacaktır. 15.000 iş ve 250 tezgâh olacaktır. 1250 amele çalışacak. Yalnız bu fabrika pamuk ekicilerine 7.000 balya isteyen yeni bir müşteri olacaktır. Görüyorsunuz ki fabrika kurarken çiftçilerimiz aynı zamanda faydalanmış oluyorlar. Ereğli Bez

Fabrikasına elektrik santrali ve işletme sermayesi birlikte 3,5 Milyon lira harcanacaktı. Takriben bin iki yüz elli işçi çalışacak, dört milyon metre kumaş çıkacak ve ayrıca 500 bin kg. ince iplik elde edilecektir. Sümerbank 1935 yılı bitmeden Ereğli Bez Fabrikasını işletmeye başlayacaktır. Verdiğim rakamlar harcanacak paranın miktarı, teşebbüsün ehemmiyetini anlatmağa yetecektir. Ereğli Bez Fabrikası ile memleketin ekonomik varlığı his olunacak surette kuvvetlenecek ve zenginleşecektir. Ereğli'de gerek kasabalı gerek köyden gelen vatandaşların gösterdikleri sevinç yerindedir. Bu müesseseler için halkın Sümer Bank'a yardım etmek yolunda elinden geleni yapmak gayretine teşekkür ederiz." Semiz, Y. & Toplu, G. (2023). Sümerbank Ereğli pamuklu dokuma fabrikası (1934-1997). Selçuk Türkiyat, (57): 85-112. Doi: 10.21563/sutad.1285130

KENDİ ENERJİ İHTİYACINI KARŞILAYAN FABRİKA

Ereğli Pamuklu Sanayi Müessesesi, enerji ihtiyacını kendi bünyesinde kurulan termik santralden elde etmiştir. Fabrikanın enerji ihtiyacı 1.700 kw'lık bir termik santral ile, fabrikaya 18 kilometrelik uzaklıktaki İvriz Köyü'nde kurulan 2.200 Kw'lık kurulu gücü olan bir hidroelektrik santralinden karşılanmaktaydı. Santral Nisan başından kış aylarına kadar fabrikanın enerji ihtiyacının tamamını, kış aylarında ise üçte birini karşılıyordu. Fabrikada ayrıca kolahanelerde kullanılmak üzere 5 bin ton patates alınmakta idi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra buğday ve mısırdan nişasta üretmek üzere bir nişasta fabrikası açılmıştır. Yılda 600 ton kadar nişasta üretilmekte idi. 1950'lerde tesiste nişasta elde etmekte kullanılan nişasta fabrikası Sümerbank dokuma fabrikalarının nişasta ihtiyacının yüzde 70'ini de karşılamaktaydı. Fabrikaya 1956'da dikiş ipliği ihtiyacını karşılamak üzere 5.616 işlik ve yıllık 200 ton kapasiteli bir dikiş ipliği tesisi eklendi. (Semiz, 1999:154-155, Öztürk, 2012:36-37)